

SZÉKELYFÖLD

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HIRLAP.

Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos:
IFJABB DOBAY JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
SZABÓ ALBERT KÖNYVNYOMDÁJA K.-VÁSÁRHELYT-T.
Hirdetések díjszabály szerint. Nyilttér sora 10 kr.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld” című politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld” kiadóhivatala.

Közegészségügy.

Beltügyminiszteri jelentés az ország 1892. évi közegészség viszonyairól.
(Folytatás.)

A járványok elterjedéséről a jelenlegi egészségügyi szervezetben nyerhető adatok bizonytalansága folytán a jelentés nem nyújthat hű képet s nem is fog nyújthatni, míg az orvosok az országban egyenletesebben elosztva nem lesznek és az egészségügyi szolgálat jobban nem lesz szervezve.

Az egyes járványok közül a hólyagos himlő 21 törvényhatóságban mutatkozott, a veres himlő (kanyaró) országszerte uralkodott, a ronszoló toroklob országszerte ijesztő mérvben szaporodott. A múlt év közegész-

ségügyének azonban legnevezetesebb mozzanatát a kholera képezte, mely ugy közegészségi, mint nemzetgazdasági szempontból felette kártékonyvá vált s melyről a jelentés igen érdekes adatokat és térképet közöl.

A múlt év szeptember 26-án konstatáltott Budapesten az ázsiai kholerának első esete. Nehány napi lappangás után gyors növekedésben a baj október 5-én érte el maximumát (45 megbetegedéssel), ettől kezdve lassankint engedve, november második felében már szörványos jeleget vett fel, azonban dacára annak, hogy december havában 13 napon át nem észleltetett új megbetegedés, az év végeig nem szűnt meg teljesen. Budapesten megbetegedett összesen 889, meghalt 499 egyén. Budapest után Fejérvármegye dunamenti községeiben, majd Pest és Tolnavármegyében lépett fel a járvány és hetekig majdnem kizárólag Dunamentén haladt, Mohácson és Tí-telen kisebb kholera fészkeket alkotván. Budapesttől felfelé lassabban haladt és sehol nem nyert nagyobb foku kiterjedést; ez irányban Esztergom-, Komárom-, majd Sopronvármegye volt leginkább érintve. Időközben a betegség a Tiszán felfelé vette útját és ezen folyó, valamint a Béga mentén, különösen Bács-Bodrog- és Torontálvármegyekben okozta Budapest után a legtöbb halálozást. A járvány tehát főként a folyók mentén haladt s ha más uton hurczoltatott el, nagyobb kiterjedést sehol sem nyert. Kholeraeset összesen 24 vármegye területén fekvő 188 városból és községből, továbbá 10 törvényhatósági városból jelentetett. Megbetegült összesen 2463, meghalt 1344 egyén, vagyis a megbetegedéseknek 54.9%-a végződött halállal. A kholera véde-

kezésnél a múlt évben divatozott elvei szerint igen nagy számú tárgy és áru volt, mint ragályfogó, a forgalomból kitiltva s ezen tilalmak a hatóságok által nem egyszer tulbuzgóságból még fokozva, a kereskedelemnek jelentékeny anyagi károkat és bonyoldalmakat okoztak. Ehhez járult még az is, hogy egynémely külföldi állam tilalmai által lehetetlenné tett majd minden forgalmat.

A trachoma ügyében új mozzanatok nem merültek fel, igen kevés kivétellel az eddigi területekre szorítkozott ezen szembetegség. A betegek többnyire tartózkodási helyükön járólagosan kezeltettek, helybeli orvosok hiányában Trencsén-, Nyitra- és Kolozsvármegyékre összesen 7 járványorvos alkalmaztatott. Legtöbb helyen fogly ugyan a trachomabetegek száma, csak hogy nagyon lassan, minek oka részint e szembetegség idült jellegében, részint abban rejlik, hogy e szembaj kivált kezdetben sem fájdalmat, sem látási zavart nem okoz, a majdnem kizárólag a munkásosztályhoz tartozó betegek a baj iránt közönyösek, a kezeléstől idegenkednek, de a rendszeres gyógykezelésben kenyérkeresetük is nagyban akadályozza őket. Épp ez okból a kórházi gyógykezelésnek általános meghonosítása cél-szerűnek nem mutatkozik. Egyes törvényhatóságokban a betegek száma látszólag emelkedett, a mi azonban inkább a szemvizsgálatokra vonatkozó rendeletek erélyesebb végrehajtásának tulajdonítható.

A közegészségügyi személyzet viszonyait több oldalról mutatja be a jelentés. Rendkívül érdekesek és a közegészségügyi adminisztrációt közvetlenül érintik az adatok, melyekkel — közérdekű voltokra tekintettel külön és bővebben szándékozván foglalni — ezuttal a részletes kommentár mel-

A „Székelyföld” tárczája.

Az elhibázott kézesók.

(Egy pechvogel elbeszélése után.)

Közlő: Barihalis János.

Tudod, barátom, még most is égeti ajkaimat. Ma, évek mulva is szörnyen restellem, ha eszembe jut az a pillanat melyben olyan csunyául jártam, mint talán még senki, a ki két száru ruhadarabban mozog e világon, s ráadásul tollforgatással keresi mindennapi kenyerét.

Ennek pedig egy csók volt az oka. Igen, egy elhibázott kézesók, a melynek emlékét még a bolgári események sem képesek elmemből kitörölni (bizony régen volt már ez is.) Pedig annyira érdeklődöm a keleti politika iránt, hogy ha ezt Bulgária megtudná, aligha be nem választatna a szobranyeba.

De hogy is volt csak az a furcsa kézesók? Tudom, kíváncsi vagy reá.

No, jó, elmondom. De kérlek szépen, ne neved ki érette.

Egy hideg téli estén vidáman borozgattam barátaim társaságában rendes gyűlhelyünkön, a „Grand hotel Tiszá”-ban. Folyt a toaszt, ének. Ki-

tünően mulattunk. Jobb borokat ittunk ám, mint itt most, e szállodának gunyolt kis városi csárdátozokban. No, de el is áztam akkor istenigazában.

Mint aféle ujdonsült házias ember, minden harmadik pohárnál az én aranyos feleségemet éltetem. Igen, kis gyémántomat, aki mindig olyan epedve vár reám, midőn távol vagyok tőle. Mert azt is tud meg, hogy mikor egy pár kvaterka bor ágaskodik bennem, hát én derűre-borura dikozió-zok, s felköszöntök tücsköt-bogarat tőle. Mig rendes körülmények között még a miatyánkot sem bírnám el mondani egy rám figyelő társaság előtt.

Ezen alkalommal éppen a nyolczadik szónoklatba indultam e szavakkal: „az én rubintos galambomért emelem poharamat” . . . midőn Ragyás Laozi barátom, ki tudvalevőleg Annám kikosarazott imádója volt — felugrik helyéről — (mert hát tudod, hogy a kiadott kérék irigyek szoktak lenni) s gyunyoroson rám kiált:

— Ugyan hagyj el már ezt az unalmas óráziót, hiszen jól ismerjük a te Annuskádat. S hogy elejét vegye további szavaimnak, el kezdett az ország pénzügyi helyzetéről beszélni a többieknek.

A nem várt drasztikus közbe szólás egy pár percze né mává tett. De csak azért, hogy mámoros eszemben a sértés nagyságát mérlegeljem. A sérelem nagy volt, mint egy mammut, és éles

mint a borbély borotva. Ezt tehát vérnek kell lemosnia.

A másik perczeben már megragadtam egy éppen előttem álló savanyuvizes üveget, s azt olyan erővel csördítettem Laozi barátom gondolkozó műszeréhez, hogy ökelme egy hatalmas ordítással menten hanyat vágódott a padlózatra.

Éppen az ország deficiitjéről referált az ipsze, midőn az ásványvizes üveggel dezinficiáltam esztartótokját minden politikai, s financiaiális kérdések behatása ellen.

Az üveg csörömpölésére, s elbukott barátom fájdalmas felkiáltására egy kissé kijózanodva, tanácsosabnak láttam arra felé menni, a merre tágasabb volt.

Tehát haza indultam. Gondolhatod, hogy készen voltam egy csinos párbajra, az elmult eseményeknek méltó befejezésül. Azt ugyan megvallom, hogy családuknban, nagyapámat kivéve, másnak komoly czéliből kard még nem járt a kezében, s az öreg pedig a győri futáskor ugy elhánnya volt hős (!) kezéből a nemes aczél, hogy nekünk csak az emléke maradt meg. A bátorságnak pedig még csak az emlékével sem dicsekedhetünk. Hanem hát leendő ellenfelem sem tehet tul rajtam e diós tudományban? Mindössze csak annyival lehet előnyben, hogy sötápalczáját ügyesen tudja forgatni ujjai között. Így hát gyönyörű párbajra volt kilátás. Már előre rettegtem tőle.

Mig így elmélkedtem magamban, egy zordon épület vonta magára figyelmemet. Éppen mellette

lőzésével csupán a főbb adatok regisztrálásával kell beérnünk.

Az orvostudorok és sebészek száma 1892. évben 4047 volt, vagyis az orvosok összmennyisége 5 év alatt 495-tel szaporodott. Törvényhatósági tisztviselő orvos összesen 675, községi orvos 1322 volt, tehát az összes orvosoknak majdnem fele hatósági szolgálatban áll. A törvényhatósági és községi egészségügyi szolgálat összköltségei 1,228.058 forintot tesznek. Az egészségügyi törvény 142. §-a szerint saját orvost tartani köteles 241 rendezett tanácsú város és nagyközség köréből tényleg saját orvossal bírt 211; az 1834 nagyközség közül 381-nek volt községi orvosa. Az 1112 orvosi körből 883 volt betöltve. Okleveles bába volt 7570.

A gyógyszerárak számát tekintve a lefolyt 5 év alatt nagy haladás tapasztalható, mert 1892. év végén 401 realjogu, 785 személyjogu, vagyis összesen 1186 gyógyszerár volt, 142-vel több mint 1887-ben. A fiók, házi és kézi gyógyszerárakkal együtt az összlétszám 1581-re rug. A nyilvános gyógyszerárak közül mintegy 12.000 lakosra és 230 □ kilométer területre esik egy-egy gyógyszerár (a házi és kézi gyógyszerárakat is számításhoz véve 9600 lakosra és 180 □ kilométerre.)

Ha azonban a 26 törvényhatósági városra eső 190 gyógyszerárt külön tekintjük, akkor a városokban 7000, a vármegyékben 13.000 lakosra esik egy gyógyszerár, a mi a tényleges szükségletnek nem felel meg.

A kórházak terén jelentékeny haladás tapasztalható s azok számával együtt növekedett a betegforgalom is. Az utolsó 5 év alatt a közpórházak száma 10-el, a magánkórházaké 31-el szaporodott. Az összes közpórházakban 1892. végén az ágyak száma 14 355 volt. Az összes közpórházakban és gyógyintézetekben ápolatott 163.050 beteg, ezekből meghalt 11.670 egyén, vagyis a betegek 7.15%-a. Az összes ápolási napok száma valamivel meghaladja a 4 milliót. A legmagasabb ápolási díj volt 1 forint 6 kr (budapesti üllői úti közpórházban), legalacsonyabb 53 kr (csik-szeredai közpórházban). Az ápolási díj átlaga 65 forint 23 kr.

Beoltatott és újra oltatott összesen 783.591 egyén, az oltási költségek kerekében 67.000 forintba rúgtak. A borjú himlőnyírkkal való oltás az emberi nyírkkal való oltást mindinkább kiszorítja.

Meghalt 1892-ben finemű: 258.754, nőnemű 246.694, összesen: 600.439. A meghaltak kö-

zül nem orvosoltatott 7 éven aluli gyermek 73.986, 7 éven felüli egyén 70.571, összesen: 144.557, vagyis a meghaltak 28.8%-a. A halottkémlés teljesített 494.960 esetben, elmaradt 5473 halottnál.

A mi az orvosrendőri vizsgálatokat illeti, az egészségre ártalmas lápszerek és italok, valamint az egészségre veszélyes tárgyak vizsgálata végett összesen 189.225 ízben volt hatósági szemle, 13.288 lefoglalással, 13.564 elkobzással, 4876 vegyvizsgálattal.

A gyermekekre való felügyelet 25.732 gyermekre terjedt ki. Engedély adatott csecsemő szoptatására: 6114, kisdéd dajkálására: 2929 esetben; megtagadtatott az engedély 954, illetőleg 354 esetben. A 7 évesnél fiatalabb gyermekek gyógyítása elmulasztatott 57.455 esetben, elmarasztalás történt emiatt 16.711 esetben.

A közhelyiségek megvizsgálásáról több mint 100.000 szemlét mutattak ki a törvényhatóságok, az iskolák pedig közegészségügyi szempontból közel 40.000 esetben vizsgáltatnak meg.

A lakások megvizsgálása 89.800 esetben történt lakhatási engedély adatott 4375, kitisztítás eszközöltetett 63.000, kiürítés 6584, hatóságfigyelmeztetés 27.860, átalakítás 2158, kisajátítás 35 esetben.

A prostitúció ügyét illetőleg: az összes törvényhatóságok területén 1892-ben 8260 bejegyzett kéjő volt, ezek orvosi vizsgálata hetenkint 1—2-szer történt, mely alkalmakkor 2762 bujakóros megbetegedés fedeztetett fel.

Fürdőink vendégforgalma az előző évekhez képest jelentékenyen emelkedett. A nyert adatok szerint 122 hazai fürdőben és klimatikus gyógyhelyen állandó volt 77.483, átfutó: 509.498.

Egyelőre ezekben kívántuk a belügyminiszter nagyérdő jelentését megismertetni. És a midőn ismételt örömet fejezzük ki a felett, hogy az 1892. évi egészségügynek feldolgozott adatai már 1893-ban kezeink közt lehetnek, egyuttal biztat a remény, hogy Hieronymi belügyministersége alatt az a másik régi óhajításunk is teljesülésbe megy, hogy a belügyminiszter nemcsak az egészségügynek, hanem az egész belügyi igazgatásnak állapotáról is fog kiadni évi jelentéseket.

Az a deli termet az Annuskámé, s kísérője Köpözös Jutka, az állandósított szobaciczka. Valóban ők azok, gondoltam. Bizonyosan utánam jönnek. Mert mellesleg legyen mondva, az én kis feleségem azon időkben gyakran haza expedált Jutka támogatása mellett, a szállodából. Azon tudatban tehát, hogy most mennyire meg fog dicsérni pontosságomért, s előre nevére meglepetésén, diadalmas arccal vontam meg magamat egy kapu mélyedésében és a midőn éppen el akart haladni előttem a sugár alak, mint macska a prédára ugrottam elé a sötétből, s e kiáltással: Annuskám! egy hatalmas pusztit durrantottam kezére.

A következő perczben csengő hang érinté fűleimet, s rá egy hatalmas ütést éreztem hátamon: olyant, a minőt kardlappal lehet osztogatni.

Az ijedtségtől és meglepetéstől megmeredve csak pár másodpercz múlva birtam feltekinteni, s őh vörös nadrágban járó szellemek! Képzeld, barátom, ki állt előttem? egy... egy... izé, egy tejfőles száju valami, egy elszalasztott csoda, az én rémképem, az, kinek társadalmi állását az irásban így adják vissza megrövidítve: püör. És én, szerencsétlen, ennek a gyereknek, kinek apja lehettem volna — kezecskéltam. Brrr, és milliomszor brrr! Azok pedig röhögtek felettem, a hogy szájukon csak kifért.

Hanem hamarosan egyensúlyba állt férfi büszkeségem, s eszembe jutva a hátamon még mindig

Az államjegyek bevonása. A magyar és osztrák pénzügyminiszterek, mint tudva van, megállapodtak az iránt, hogy az egyforintos államjegyekből száz milliónak bevonása tárgyában előterjesztéseket tesznek a monarchia két állama törvényhozó testületeinek. Ezen előterjesztések egyidejű be-terjesztésének időpontja november hó elejére volt kilátásba véve. Az osztrák kormányválság azonban előreláthatólag késleltetni fogja a szóbanforgó előterjesztéseknek benyújtását.

SZEMLE.

Azokon a tárgyalásokon, a melyek az áprilisi államesinyt megelőzőleg Dokios, a király akkori nevelője és Milán, a király atyja között folytak, szóba került a radikális pártnak az a frakciója is, mely Karagyorgyevicsokra esküszik. Ez a párt-törődék harminczhat tagból áll és Dokios biztosította róla Milánt, hogy ha beleegyezik Sándor királynak nagykorúvá való proklamálásába és a régenseknek és a liberális kormánynak elmozdításába, ha azonkívül az egész államesiny sikerül: akkor a radikálisoknak Karagyorgyevics számára elnémul és felhagy király ellenes törekvéssel.

Az államesiny sikerült és Dokiosnak is sikerült a mértékadó körökben azt a meggyőződést megerősíteni, hogy a Karagyorgyevicsoknak radikális pártu pártfelei az új regime hívei. Ezt a meggyőződést nagyon erősítette még az is, hogy a radikális pártnak ez a takeziózus árnyalata csatlakozott és hozzájárult a hozzája küldött üdvözlő feliratokhoz, a Sándor királyhoz menesztett küldött-ségekhez.

Ez azonban csak amolyan fogásféle volt, mert attól tartottak, hogy a kormány az esetben, ha nem így tesznek, a választások idejében ellenük fordul és lehetetlenné teszi a skupstinába való megválasztásukat.

Most, hogy a skupstina összeült és honatjai állásukban egészen biztosan érzik magukat, megint levetették álarczukat.

Dokios ne sokára belátta, hogy a Karagyorgyevics-frakció formálisan rászedte őt. Most azután másképp akarja ártalmatlanná tenni őket és azon tőri a fejét, hogyan lehetne e dinasztia-ellenes párttörődék hatalmát magában a radikális pártban megtörni. Ezt úgy vélte lehetségesnek, hogy egyrészt engedett a tulzó elemeknek, egyebek közt az Avakumics-miniszterium vád alá helyezésében is, másrészt pedig módot keresett, hogy magát Karagyorgyevics Pétert megnyerje a közreműködésre.

sajgó ütés igaztalan volta, a még nevető ipszét úgy teremtettem képen, hogy csak egyet fordult a sarkán, s akkor bukott le a földre, a hideg hóba.

Azután mint örült rohantam haza. Távolról hallottam, hogy az üldözők, mivel utól nem érhettek, vadul káromkodva, más irányba tértek el.

És most mondd, hogy nem világra szóló pech volt ez?

Annuskám otthon repülve szaladt felém (még csak 10 óra volt s korai haza jöveletemnek örült inkább) de midőn meglátta dult arczomat, ijedten ugrott el tőlem, s rémülve kérdé:

— Az Istenért, Bóla, mit történt veled? Te borzasztóan nézel ki.

Én pedig nem feleltem, csak reszketve a haragtól álltam egy helyben. Nem szóltam, nem szólhattam. Végre aztán esdő kérésére mindent megvallottam, őszintén. Csak leendő párbjam lett általam böcsen elhallgatva.

Na, hiszen, volt aztán nevetés, hogy csengett a ház bele.

Mis napon Laczi barátom állított be hozzám. Homloka patyolat kendővel volt bekötve. Halál-sápadtan közelítettem feléje. Azt hittem, hogy duellumra provokál. Minden izemben reszkettem. Hiába no, de kedves volt az élet nekem.

Laczi ünnepélyes hangon kezdé:

— Megbocsáss pajtás a tegnapi sértésért, de láthattad, hogy milyen állapotban voltam. Nem is emlékszem rá, s ha barátaink nem mondanák,

vitt el utam. A pénzügyőri laktanya volt. Megborzadtam. És nem ok nélkül ám. Mert midőn sővári lakos voltam, egy hitvány mordály miatt, melylyel még a végelgyengülésben esett legyet sem lőhettem volna agyon, két fináncz olyan dicső napot csinált árva fejemnek, hogy az a nevezetes mulatság éppen 25 forintomba került. Hát mondd csak, nem kolosszális pech volt ez?

Azóta ezeket az urakat száz mértföldre kívánom lenni tőlem. Pedig tudom, hogy tisztességes emberek különben. És mégis arra kérem a mindenek urát, hogy a végitelet napján azon oldalra állítsa, hol nem találkozhatom velük. Hiába mosolyogsz, hiába mondd hogy gyerekség az én félelmem tőlük. De hát akit egyszer valamivel megijesztenek, hogyan követhetnének az emberek, hogy az ne féljen attól többé?

Gyors lépésekkel igyekeztem tehát el a laktanya légköréből.

Éppen a Dinye utcába fordultam be, amint a gyenge világításnál láttam, hogy jókora távolságban egy sugár termet jön szemben velem. Az utcai lámpa homályos fényénél, mint ködön át láttam, hogy a nádszál alakot egy köpezős test kíséri.

Olyan ismerős tünemény volt mindkettő... Vajjon kicsodák lehetnek? Végre ki okoskodtam illuminált eszemmel, hogy a kik szembe jönnek, hozzám közel állóknak kell lenniök. Ah, meg van!

Velimirovics Jevrem ezredes utasítást kapott Dokiestől, hogy bocsátkozzék egyúttal Karagyorgyevics herceggel a montenegrói fejedelem vezével tárgyalásokba és kösse szívére, hogy a radikális párt érdekében igyekezzen szerbiai hivatást gyakorolni. Időközben Sándor királyt is iparkodott rábírni, hogy az esetre, ha Karagyorgyevics Péter ezt megígérné, vonja vissza a hercegi családot sújtó kiutasító törvényt.

Sándor király ebbe azonnal beleegyezett és levélben tudatta Nikita fejedelemmel elhatározását. Ez utóbbinak sikerült is vejétől, Karagyorgyevics Péter hercegtől a tekintetben ígéretet kapnia.

Amde Dokics elfeledte, hogy Karagyorgyevics Péter hosszabb idő óta nem is úgy viselkedik, mint egy tulajdonképeni trónkövetelő. A trónkövetelő szerepét ennélfogva öcséje Karagyorgyevics Arzén herceg vállalta magára, a ki Szentpétervárról a császár testőr-tisztje és nemrég a mesés gazdagságra Darnidov Sándor hercegnőt vezette oltárhoz. Arzén herceg azóta egész nyíltan agít Szerbiában és Ribarácnak, a volt liberális belügyminiszternek, sikerült is a hazatérő cselészövének egész láncolatát felderíteni.

A liberális kormány által vezetett választások idején Arzén herceg nem kevesebb, mint 300000 frankot küldött hűveinek az agitáció céljaira. Ezt nem tette hiába, s így nemcsak, hogy nem akart hozzájárulni bátyja engesztelő ígéréthöz, hanem hűveit Gyurics Milán pápa révén egyenesen felszólította, hogy minden erre irányuló törekvést hiúsítsanak meg. Ennek következményeképpen hiusult meg a kibékülés és a Karagyorgyevics-párti frakció ma büszkébben hordja fejét, mint valaha.

Szerb kormánykörökben ez a tény érthető nyugtalanságot keltett és Dokics nemrég újra elküldte egyik megbízottját Nikita fejedelemhez, arra kérve, hogy befolyását érvényesítse Karagyorgyevics Arzén hercegnél is. A fejedelem azonban kijelentette, hogy nagyon sajnálja, de ő ebben az ügyben mitsem tehet.

Dokics és Nikolics külügyminiszter most már azon fáradozik, hogy tervének megnyerje az orosz kormányköröket. Pasics a pétervári szerb követ vállalta magára a közvetítő szerepet. Beavatott körökben azonban nagyon kételkednek abban, hogy a radikális kormány ezélt érjen, mert éppen az orosz arisztokraczia és az ottani kormánykörök támogatják Arzén herceg igényeit a szerb trónra. Mondják, hogy különben nem is kapta volna meg feleségül a dúsgazdag hercegi leányt és hogy az asszony családja kikötötte magának, hogy a herceg trónkövetelő igényeiről soha le ne mondjon.

Igy tehát a szerbiai Karagyorgyevics-párt ma

s e seb itt a homlokomon, el nem hinném senkinek. Tudod, nem szeretném hogy becsületbeli ügyet csinálj e csekélységből, mert... mert (és itt sugva mondá hogy Annuska meg ne hallja) én bizony egy kukkot sem tudok vinni.

— Micsoda? kiálték az anyagi hangokra, s megragadtam a hű barát kezét.

Te nem párbajra hívsz? És te valóban nem tudsz vinni? Laczi, te!

— Komolyan mondom czimbora. Es te...?

— Én sem! S e pár szótól tökéletesen megértettük egymást. Nem hogy a fegyverrel bánni tudunk volna, de a már neveltségessé vált „becsületbeli ügyről”, s a kárhazatos provokálásra sem sejtettünk mi „vén emberek” annyit, mint egy gymnazista tanuló.

Ezen eset óta honn ülő férj vagyok. A szalodákba sem járok. Kezet abszolút nem csókolok senkinek. Sőt ha Annuskámat akarom is megpuszizni, előbb mélyen a szemébe nézek, s akkor elmosolyodom. És ő már tudja, hogy mit gondolok, s pajzánul és az imádásig fokozódó naivsággal bosszant meg:

— No, megcsókolhatsz, mert én nem vagyok püör (alias fináncz.)

És nevet, s nevetünk boldogan.

hatalmasabb, mint volt valaha. Nem kevesebb, mint harminczhat képviselő tartozik hozzája, élükön olyan emberekkel, a kik mindenne képesek. Ez az oka, hogy ma Szerbiában a helyzet sokkal komolyabb, mint volt ezelőtt. Igaz ugyan, hogy a király eddig még nem emancipálhatta magát Dokics befolyása alól és hogy ma egészen a radikális áramlatban uszik, de másrésről az is tény, hogy ugy Milán, mint Natália nyugtalankodni kezdenek s a ki Szerbia történetét a legutóbbi időben figyelemmel kísérte, tudni fogja, hogy Sándor király szülei mesterek a váratlan fordulatok elkészítésében.

Különfélék.

— **Halottak napját** a szokásos fényűző kegyelettel ünnepelték meg az idén is Kézdi-Vásárhelytől. Az év. ref. vallás ezt a napot nem rendeli ünnepnek, de azért egy néhány év óta a reformátusok is megtartják. Temetőnk ezen nap estéjén valóságos fényárban uszott s a tűzoltói és cigány zenekar gyászadalokat huzzak a sírok felett s tengernyi nép nézte végig a szomorú látványosságot.

— **Vonat kisiklás.** F. hó 2-án este a Brassából Kézdi-Vásárhely felé vonat egy kocsija Barátoson kisiklott, a mi az utasok nagy nyomorúságára éppen 2 órai késedelmet idézett elő. A vonat e miatt este 7 óra 26 percz helyett 9 és fél órakor érkezett meg. A szegény háromszéki vicinális vasut, melyre okból és ok nélkül annyi jó és rossz viczet gyártanak, ezuttal is megkapta a magáét. Alig történt meg Barátoson a kalamitás, a székely atyafiak már aképpen magyarázták meg a dolgot, hogy a kisiklás oka nem egyéb, mint az, hogy a vonathoz egy fiatal, a gyárból most kikerült kocsi volt „köve”, mely sehoggy sem tudott kibékülni azzal az unalmas lassúsággal, melylyel a vén lokomotív megdögölt s midőn Barátosra érték, látva a sok sint, ifjú hevéből elkapta neki szaladt, hogy az elől csendesen pipázgató öregget elkerülje, de megjárta, mert a földre ragadtak kerekei. Így jár, a ki ignorálja azt a vicinális közmondást: »Lassan siess s tovább érsz!« A székely humor illetéknéppen nyilatkozik meg a mi vasutunknál előfordulni szokott aprókibéküléseknél, de azért őt az ő méltóságáteljes lassúságából mi sem képes kibillenteni.

— **Mozgalom az ipari szövetkezetek terén.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara — mint lapunknak írják — ez évi október hó 30-án tartott ülésében foglalkozott a kereskedelemügyi miniszternek az ipari szövetkezetek létesítésére vonatkozó akciójával. A kisiparosok a kamara buzdítására a szövetkezés eszméjével kezdenek megbarátkozni. A marosvásárhelyi asztalosok elhatározták, hogy nemcsak közös nyersanyag bevásárló szövetkezetet létesítenek, hanem közös gyárat is állítanak föl, szövetkezeti áruraktárat is csinálnak. A baróthi kisiparosok közös nyersanyag beszerző raktár-szövetkezet alakítását vetették tervbe. Kilátás van rá, hogy a kamara kerületében hasonló szövetkezetek több városban is létesülni fognak.

— **A turini koszoru.** A budai honvédszobor érzékoszoruának a leleplezési ünnepélyt rendkívül emelni fogja az, hogy egy turini koszorúval is díszíteni fogják a szobrot. Ezt a koszort Ruttkayné Kossuth Lujza asszony küldte s az ő megbízásából Kovács Etelka teszi majd le a szoborra. A koszoru — mint Ruttkayné írja — Kossuth Lajos legkedvesebb mezei virágaiból van fonva. Apró bokrétaiból úgy van összeállítva művésziessé, hogy minden egyes bokréta könnyen ki lehet húzni a többi közül. Van rajta fél méter széles és hat méter hosszú nehéz selyem moir szalag, melynek az egyik szárnyán olvasható:

Azoknak a hősöknek, a kiknek a harcuk az igazok haroza volt; győzelmök a nemzet diadala lett.

A másikon pedig ez a felirat van:

Ruttkayné Kossuth Lujza,
Turin, 1893. nov. 2.
22 via Mille.

Ruttkayné kívánságára Kovács Etelka kisasszony, a ki a koszort a szoborra leteszi, az apró bokrétaiból az ellenzéki vezérférfiaknak fog adni egyet-egyet.

— **A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara** tudatja az érdekelt fakeskedelmekkel, hogy a m. kir. államvasutak budapest-déli és debreczeni üzletvezetőségei nagyobb mennyiségű fenyőfa deszka és faragott puhafa szállítására pályázatot hirdettek. A pályázatok a nevezett üzletvezetőségekhez ez évi november hó 20-áig, illetőleg 29-éig nyújtandók be. A közelebbi feltételek a kamara irodájában megtekinthetők.

— **Képek a szabadságharcból.** A szabadságharc emlékeinek múzeuma egy bécsi fényképész útján

érdekes két képhez jutott, melyek eredetjé a király bécsi magánlakásán van elhelyezve. A képek egy-egy jelenetet ábrázolnak a szabadságharcból és pedig az egyik a magyar hadsereg üldözését a szőregyi vereség után, a másik pedig azt a jelenetet, a mikor a temesvári csatában öt dragonyos nyujt át Haynaunak egy tépett honvédszászlót.

— **Meggyilkolt miniszter.** Belgrádban olyan rabló-gyilkosság történt nov. 1-én éjszaka, a mely élen emlékeztet az évekkel ezelőtt oly nagy izgalmat keltett Spanga-Berecz-Pitely-féle rablógyilkosságra. Ez a három gonosztevő, mint tudva van, Majláth országbíró gyilkolta meg budavárbeli lakásán, hogy kirabolhassa. Most követői akadnak Belgrádban ezeknek a banditáknak. Borzasztó módon gyilkolták meg ott Vekovits volt szerb pénzügyminisztert. Vekovits a leggazdagabb emberek egyike volt a szerb fővárosban. Nov. 1-én reggel halva találták a lakásán, feje jóformán egészen le volt vágva a test törzséről, a mellén pedig nyolcz halálos szúrás látszott. A szerencsétlen ember állandóan a hálószobájában tartotta a pénztárát, melyet a gyilkosok feltörték s kiraboltak. A szobában minden fel volt fordítva, a miből sejtteni lehet, hogy a gonosztevők borzasztó küzdelmet vívtak a halálra szánt emberrel. Hogy kik a bűnösök, azt még nem tudják. A rendőrség lázasan nyomoz.

— **Üsszenőtt ikrek** Zentán. Zentán október 30-án temették el a Megyeri József és Bébán Mária zentai házastársaktól származott üsszenőtt ikreket. A születéskor még éltek pár óráig. Az ikrek a felső harmadik bordánál voltak összenőve s rendszeren kiképződött két fej, négy láb, négy kézzel bírtak. A boncolás alkalmával kitűnt, hogy csak egy szívvel és a rendesnél nagyobb egy gyomor-ürrel bírtak és orvosi vélemény szerint e miatt haltak el. Az összenövés a felső harmadik bordától a csipőcsontokig voltak egybekapcsolva s a has, illetve gyomorür egybeszakadva, mely összekötő úron a kifejlődni akaró kettős gyomor egybekapcsolódva egy gyomorrá alakult át, úgy a szív is, csakhogy mindkettő nagyobb lett, mint rendes alakulással.

— **Öngyilkos magyar tudós.** Akin Károly természettudós, a magyar tudományos akadémia tagja. Fiumében cziánkáliával megmérgezte magát. A hírneves tudós öngyilkossága óriási szenzációt keltett. Akin pár nap óta tartózkodott csak Fiumében, hol a Lilyd szállóban szállt meg. A fegedő portása vette észre az öngyilkosságot. S obájában a dívánon találta irtózatoss kinok közt vergődve, kékülő ujjakkal és homályos élettelen szemekkel. Az asztalon volt a kiürített méregpohár s három levél. Az egyik az Adria társaság igazgatója, Kerecsa nevére volt címezve. Azt írja benne, hogy megunta az életet. A másik két levél Tisza Lajos gróf miniszternek és Batthány fiúmei kormányzóknak szól. Az öngyilkos Ó Budán született 1830-ban, egyszerű szőlőskötő. Csáladi neve Kohn volt s Aquinkum után változtatta magát Akinra. Magyar, német, francia és angol nyelven írta tudományos cikkeit. Husz év előtt tűnt el Magyarországból s azóta külföldön bujdosott. Azokhoz az elzúllott nagy tehetségekhez tartozott, a kiktől sokat vár a tudomány, de a kik nem váltottak be a hozzájuk fűzött reményekből semmit.

— **Szoknyás betyár.** Szegedre a minap a máriánosztrai feyházból egy 68 éves anyóka érkezett, aki két mankón jár. Ezt az öregasszonyt Fodor Kiss Máriának hívják s a háta mögött igazán viharos mult van. Egykor Rózsa Sándor idejében a betyárakkal lóháton kóborolt s résztvevett azok rablásaiban, sőt alakított egy asszonyokból álló tolvajbandát is. Először 1868-ban került a tömlőz sötétségébe, azóta folyton ült, mert ha kiszabadult, pár hét múlva újra bekerült. Legutóbb 1885-ben mint 60 éves asszony, rablásban való részességért Máriánosztrára jutott, a hol nyolcz évig, mostani kiszabadulásáig ült. Ezelőtt Fodor Kiss Mária levon kalandozta be a vidéket, viharos éjszakákon, most mankókon kocogva került haza és a szegények ápolóházába való felvételéért folyamodott.

Hirdetések.

Báli-selyemszöveteket méterenként 45 krtól II frt 65 krig, valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket is méterenként 45 krtól II frt 65 krig — sima, esikozott, koczkázott mintázott, damaszott stb. minőségben (mintegy 200 különböző fajta és 2000 különböző szín s árnyalatban) postabér és vámmentesen szállít **Henneberg G.** (es. kir. udv. szállító-selyemgyára Zürichben. Minták postafordultával küldetnek. Svájczba címzett levelekre 10 kros és lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

ÉRTESÍTÉS.

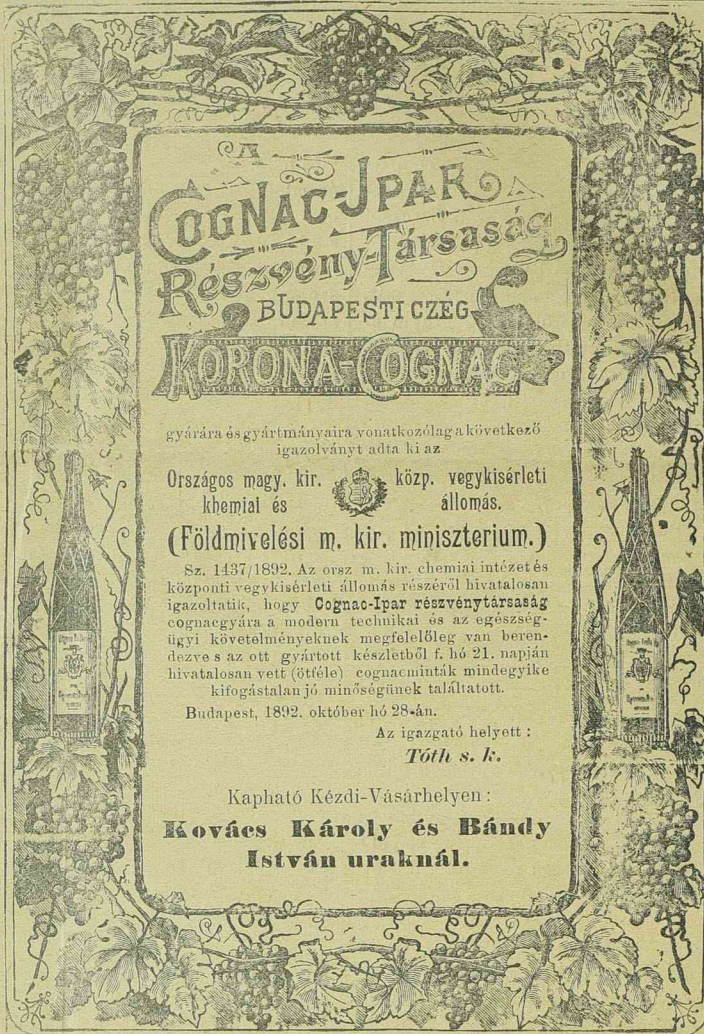
A kézdivásárhelyi takarékpénztár folyó évi november hó 1-től az intézetnél elhelyezett tőke után az eddigi 4% helyett 4 $\frac{1}{2}$ % kamattal fizet. Az állami tőkekamat adót az intézet hordozza.

A kézdivásárhelyi takarékpénztár igazgatósága.

Igás lovak árverése.

Tíz pár erős, egészséges csiki igás ló, teljes erdőlo felszereléssel, u. m. erdőlo taliga, szán, hámok, pokróczok és lánczokkal, melyek alig néhány hónapig voltak használatban, nyílt árverésen f. évi november hó 12-én d. e. 10 órakor Gelencze község háza előtt el fog adatni.

Gróf Mikes Ármin
erdőgazdasága Zabolán.

COGNAC-IPAR
Részvénytársaság
BUDAPESTI CÉG
KORONA-COGNAC

gyára és gyártmányaira vonatkozólag a következő igazolványt adta ki az

Országos magy. kir. közp. vegyikísérleti
khemial és állomás.
(Földmívelési m. kir. miniszterium.)

Sz. 1437/1892. Az orsz. m. kir. chemiai intézet és központi vegyikísérleti állomás részéről hivatalosan igazoltatik, hogy **Cognac-Ipar részvénytársaság** cognagyára a modern technikail és az egészségügyi követelményeknek megfelelőleg van berendezve s az ott gyártott készletből f. hó 21. napján hivatalosan vett (ötféle) cognacminták mindegyike kifogástalan jó minőségűnek találtatott.

Budapest, 1892. október hó 28-án.

Az igazgató helyett:
Tóth s. k.

Kapható Kézdi-Vásárhelyen:
Kovács Károly és Bándy
István uraknál.

Sz. 4398—1893.

tlkvi.

HIRDETMEŒY.

Kézdi-Martonfalva községének Martonfalva, Futásfalva és Felső-Csernáton községek határán levő és arányosítás tárgyát képező erdő és legelőt magában foglaló telekkönyvei birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. sz. szabályrendeletre képest átalakíttatnak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX. az 1889. évi XXXVIII. és az 1891. évi XVI. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás, a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatosíttatik.

E czélból az átalakítási előmunkákat hitelesítése kapcsolatosan a 3740/93. sz. a. kibocsátott hirdetményen 1893. november 20-ik s következő napján délelőtt 9 órakor Martonfalva községében fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. Az összes érdekelt, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átíráshoz az 1886. XXIX t. cz. 15—18. és az 1889. évi XXXVIII. t. cz. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek.

3. Azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyancsak az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetőleg, hogy törlési engedély nyilvánítása végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesében a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Kézdi-Vásárhelyt, 1893. október 30-án.

Gaál István,
kir. egyes bíró.